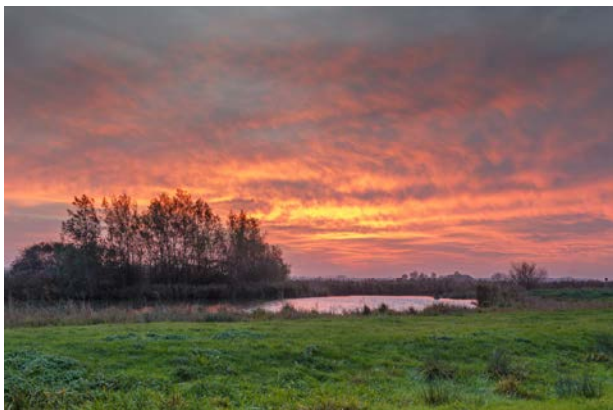

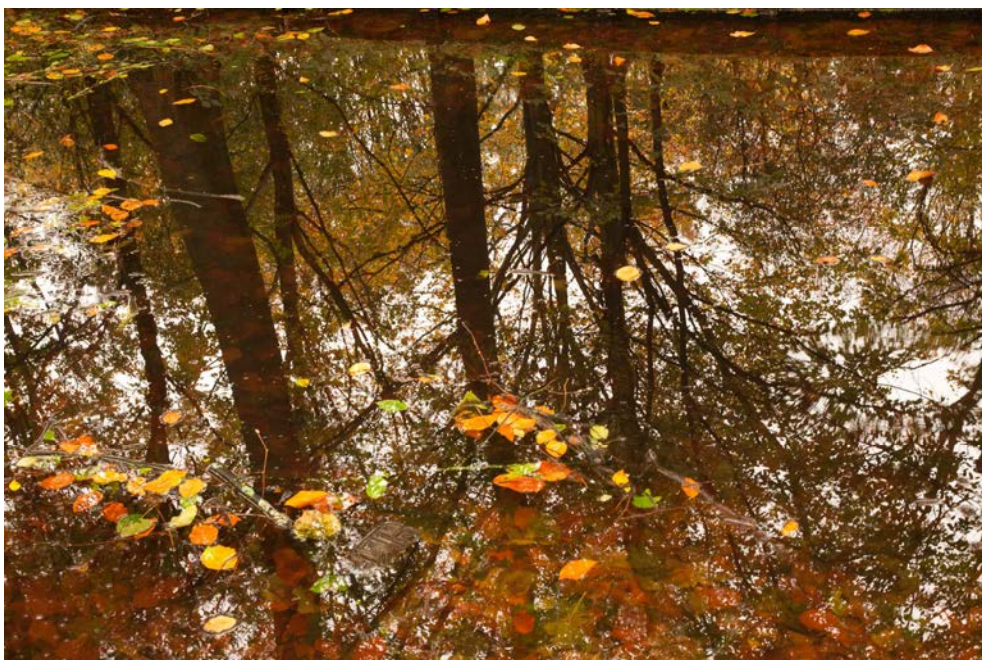
Prijs € 0,90

Waardzegger

In dit nummer o.a.:

- Prikbord
- Agenda
- Oeverloop
- Nieuwe leden
- Nieuw hotel
- Tot eind sept. sponsorstemmen
- En... veel meer

Herfst 2015

 HWL
Hoekschewaards Landschap

Colofon

Waardzegger, een uitgave van
Hoekschevaards Landschap (HWL)
Vereniging voor behoud en ontwikkeling
van natuur en landschap in de Hoeksche
Waard, opgericht in 1973.
Verschijning: ieder kwartaal
ISSN 1389-7454
Oplage: 1900
Lidmaatschap € 20,00 per jaar
IBAN-nr: NL48 INGB 0002 9980 08
Materiaal uit deze uitgave mag alleen voor
niet commercieel gebruik aangewend
worden met bronvermelding

Ledenadministratie HWL

postbus 1080
3260 AB Oud-Beijerland
ledenadministratie@hwl.nl

Natuurbezoekerscentrum Klein Profijt

Zalmpad 11, 3261 MD Oud-Beijerland
telefoon: 0186 621 888
Beheerder: Merijn van den Hoogenhoff
kantoor@hwl.nl
Openingstijden:
Dinsdag t/m Vrijdag 10.00 tot 17.00 uur
Zaterdag en Zondag 12.00 tot 17.00 uur

Nationaal Landschap Centrum

Veerweg 1c, 3281 LX Numansdorp
Telefoon: 0186 653 512
Beheerder: Cees Mesker 06 1296 6131
kantoor@hwl.nl
Openingstijden:
Dinsdag t/m Zondag 12.00 tot 17.00 uur

HWL (bezoekerscentra) op internet:
www.hwl.nl

Dagelijks Bestuur

Els van Veen (voorzitter) 078 618 0691
Bob Wiggers 0186 616362
(secretaris)
Guus van der Pal 0186 573 705
penningmeester@hwl.nl

IN DIT NUMMER:

- Van de redactie en het bestuur
- 10 IJsvogels?
- Vervuild water
- Dikke populier
- Speerpunten
- Als de bladeren vallen..
- Educatie is méér.
- Verzamelende kauw
- Oude Leilinden
- Nieuw hotel in Oud-Beijerland
- Nieuwe leden.
- Groen verleden
- Noodkreet Kuipersveer!
- Oeverloop
- Boekingssysteem/agenda NLC
- Buizerdkuikens
- Postelein
- Beestenboel
- Activiteitenkalender en prikbord

Foto's voorpagina:

Herfstbladeren door Marijke Haak en het ge-
bied Argusvlinder door Jan Plaisier

Redactie:

Aad Bruijnzeel
Hanny Willemstein
Ineke Moll
Jan Plaisier
Joop Dijkshoorn
redactie@hwl.nl

Kopij Kwartaal nummers

inleveren vóór 1 februari,
1 mei,
1 augustus,
1 november .

Aanleveren kopij

Als aparte bijlage ('attachment') bij een
e-mail. Uitsluitend in MS-Word naar:
redactie@hwl.nl

VAN DE REDACTIE

Op de valreep kreeg ik van Joop van Riet zijn

Overpeinzingen na de 25^e Oeverloop.

Tijdens de Oeverloop loop je veel te praten met je mede Oeverlopers, maar je hebt ook veel tijd om in je zelf te mijmeren. Zo dacht ik tijdens het oeverlopen en het warme bad 's avonds na over het bijzondere van de Oeverloop.

Bijzonder is natuurlijk de grote betrokkenheid vanuit de Hoeksche Waard. Zoals van de water Scouts die ons bij Goudswaard overzetten tot aannemers van dijkverzwaring die een aparte route mogelijk maken. Bijzonder is ook wat de Oeverloop in 25 jaar voor de Hoeksche Waard betekend heeft. Dat is te zien aan al die natuurgebieden die er aan de buitenkanten bij gekomen zijn. Na 25 jaar is de Oeverloop dan ook meer dan een wat ruim uitgevallen natuurexcursie: het is Cultureel Erfgoed geworden! Zeker als al die oeverlopers bij elkaar in een kwart eeuw meer dan drie keer de wereld rondgelopen hebben voor een natuurlijke Hoeksche Waard!

Dan hoort de Oeverloop erkend te worden als Cultureel Erfgoed. Er is een Nederlandse lijst, maar omdat de Oeverloop van de Hoeksche Waard uniek is in de wereld zal de Oeverloop genomineerd moeten worden voor de Culturele Wereld Erfgoed lijst van de Unesco!

Zo'n succesvolle traditie bestaat nergens anders! Joop van Riet, Oeverloper

Mijn column heb ik graag ingekort voor deze overpeinzing. Alleen wordt de opbouw van mijn stukje nu even anders. Ik begin met de fouten in het vorige nummer met het overnemen van een publicatie waar de verkeerde naam in stond. Alle informatie voor

de Vlinders en Libellen groep is dus te vinden bij **Marion Zondervan**.

Dan onze beestenboel op de Staart. De foto's waren fout, de namen... Gelukkig zet Esther Linnartz alle dieren in de juiste volgorde.

Mocht het nog eens fout gaan bij voorbaat mijn excuses. Ik hoop dat het jullie er niet van weerhoudt in de Waardzegger te schrijven en te lezen.

Tot onze spijt heeft één van onze adverteerders zijn contract opgezegd. Waar de ene adverteerder aangeeft juist mensen over de vloer te krijgen vanuit de Waardzegger, komt er bij Ecomondo juist te weinig response uit de Hoeksche Waard. Natuurlijk hebben we niet dagelijks iets nodig dat onze adverteerders leveren maar als dat wel zo is...

U helpt uzelf aan kwaliteit en de vereniging aan inkomsten. Win, win situatie dus! Géén fout maar in de colofon is de penningmeester (stond tussen haakjes) nu een E-mail adres geworden en naast het Facebook- en Twitter logo (ja ja, we gaan met de tijd mee) staat nu ook het FSC-logo waarmee de drukker duidelijk maakt dat onze Waardzegger op het juiste (milieuvriendelijke) papier en op verantwoorde wijze gedrukt wordt. Het logo stond, op ons verzoek, al in het zomernummer maar ik was een beetje laat met het verzoek en wist niet of het nog zou lukken. Daarom heb ik dit dus niet eerder vermeld.

Dus onze drukker drukt op fouthoutvrij papier én zonder fout op papiervrij hout! Denk daar maar eens over na op een regenachtige zondag!

Joop

VAN HET BESTUUR JAARVERGADERING 2015

Els van Veen
Voorzitter

Beste lezer,

In deze editie mag ik als voorzitter een stukje aanleveren voor de Waardzegger. Het is nu eind juli maar het weer is dat van de herfst.

Het kan dus gebeuren dat wanneer U dit leest het weer beter is dan nu op dit moment. Afgelopen zaterdag hebben we een zomerstorm gehad en dit betekent dat er in plaats van hooien van de dijken nu de schade aan de bomen moet worden bekeken eventueel zaagwerk moet worden gedaan en in ieder geval takken moeten worden opgeruimd. Zo gaat dat in de natuur en het natuurbeheer van HWL wordt daar naadloos op aangepast.

Eigenlijk zou ik nu liever in mijn tuin zitten want daar is van alles te beleven. Wij hebben geen grote tuin maar wel heel veel bloemen en dat is een feest voor de hommels, bijen en vlinders. Het is ongelooflijk hoeveel beestjes je naar de tuin komen en wat een plezier om hier naar te kijken. Verderop de straat uit zijn er nog meer vlinders, bijen en hommels te vinden. Daar is nl. de "Idyle" gerealiseerd en deze komt momenteel tot volle bloei. De "idyle" is weer zo'n mooi project wat door de vlinderstichting en HWL in opdracht van de Gemeente Strijen is gerealiseerd. De vlinderstichting heeft voor het zaad, wat zorgvuldig is samengesteld gezorgd, HWL heeft het ingezaaid en de gemeente zorgde voor de centen. Inmiddels is de vlinder werkgroep al ter plaatse geweest om een eerste inventarisatie te doen en er waren gelukkige momenten daar over de soorten vlinders die werden gevonden. Het lijkt allemaal zo eenvoudig om dit allemaal te realiseren maar dat is niet zo. Aan zo'n bovengenoemde samenwerking gaat een goed opgebouwde relatie met ambtenaren en succes van eerdere projecten, goed werk en nakomen van gemaakte afspraken aan vooraf. Dit is wat HWL dus al jaren heeft opbouwt door steeds blijven investeren in relaties. Hier vind dus de een voortzetting van acties en werk van HWL-ers door de jaren heen plaats. Door dit te blijven voortzetten blijven we dus ook naar de toekomst kijken en dus het verbeteren van het landschap voor ogen houden.

TIEN MAAL OP EEN OCHTEND: “IJSVOGEL!!!!”

Henk van Noordwijk

Op diverse plaatsen in de Hoeksche Waard zijn vrijwilligers van de verschillende werkgroepen Jeugd enkele dagen per week bezig om met schoolkinderen de natuur in te gaan.

Dat is natuurlijk geen nieuws, maar wel belangrijk. Vinden we zelf. Graag willen we je iets vertellen over onze belevenissen op een mooie voorjaarsochtend op Klein Profijt.

Op deze schitterende dinsdag is groep 8 van basisschool De Schelp onze gast. Ze hebben gekozen voor het natuurspad “Vogels kijken”.

Je moet natuurlijk altijd maar afwachten welke vogels zich beschikbaar stellen om te worden waargenomen. Dat vertellen we ook altijd bij ons inleidend praatje.

De leerlingen gaan in kleine groepjes in de omgeving kijken en luisteren of er een beetje leven in de brouwerij is. Ze maken kennis met het kijken door een telescoop en ze leren hoe ze het meest profijt hebben van de verrekijker, die ze allemaal omgehangen krijgen. Dit was geen doorsnee-ochtend.

Allereerst zagen we een stuk of vijf oeverzwaluwen, zojuist terugge-

keerd van verre.

Na korte tijd klonk het: “Ijsvogel !!”

En ja hoor, de meeste kinderen zagen hem ook.

Het werd nog gekker. De ijsvogel had blijkbaar jongen en was erg druk met het vangen van voedsel voor de kleintjes.

Om een lang verhaal kort te maken: we hebben die ochtend tien maal een ijsvogel gezien. Natuurlijk was het bijna steeds dezelfde, maar in elk geval hebben we twee verschillende exemplaren gezien. Voor een verwende vogelaar is dat al leuk, maar deze ochtend kon ook voor de kinderen niet meer stuk.

Tot overmaat van ramp kwam er ook nog een bever op zijn gemak voorbij zwemen. Minuten lang konden we hem volgen.

Deze ochtend vergeten we niet snel.

WATER IS VERVUID DOOR TE LAAG WATERPEIL

Afd. communicatie

**Het waterpeil in de Eendracht, dat nage-
noeg de hele Westelijke helft van de
Hoeksche Waard beslaat, is te laag.
Het waterpeil zou 30 tot 40 cm hoger
moeten zijn om mooi en schoon water in
de sloten te krijgen.**

Door het lage peil is het water in (vooral) de sloten sterk gevoelig voor hoge en lage temperaturen en heeft het te weinig volume om zelfreinigend te kunnen zijn, waardoor uit de landbouw afkomstige kunstmest en restanten van bestrijdingsmiddelen al snel zorgen voor biologisch en chemisch slechte omstandigheden.

Waterschap Hollandse Delta erkent de slechte omstandigheden, maar geeft aan, dat doorslaggevende maatregelen veel te duur zijn.

Welke maatregelen dan niet te duur zijn wordt niet vermeld.

Natuurlijk beseft ook HWL, dat alles niet in een keer kan. In het voorliggende ontwerp treffen we echter veel te weinig ambitie aan om serieus aan goed water te gaan werken. Als een van de voornaamste hobbels wordt het drainagestelsel genoemd. Het hoger leggen van drainagebuizen zou een veel te grote financiële belasting zijn voor zowel waterschap als agrariër. Dat kan waar zijn, maar het waterschap wist ook in 2006 al, dat peilverhogingen noodzakelijk zouden gaan worden om de waterkwaliteit op termijn te kunnen laten voldoen aan de Kaderrichtlijn Water normen. Dat dit pas in

2027 gerealiseerd zou moeten zijn, wil niet zeggen, dat het waterschap niet reeds vroegtijdig een strategie kenbaar kan maken hoe men in stappen het gewenste niveau zou kunnen bereiken.

Als we over 10 jaar weer aan een nieuw peilbesluit toe zijn, zullen naar verwachting wederom dezelfde feiten worden geconstateerd.

Eens zal men toch de genoemde kosten moeten maken, om te voldoen aan ook de eigen doelstellingen.

De Vereniging Hoekschewaards Landschap verzoekt Waterschap De Hollandse Delta een strategie te ontwikkelen en kenbaar te maken welke leidt tot biologisch en chemisch gezond water.

Het huidige peilbeheer en het ontwerp-peilbeheer bieden geen perspectief. Op veel plaatsen zijn ruime droogleggingen. Er is voldoende ruimte in de meeste watergangen om het peil te verhogen en tevens piekbelastingen op te kunnen vangen.

OP ÉÉN NA DIKSTE POPULIER ONTDEKT

Arie Pieters

Met enige regelmaat komen er bij de regionale Bomenwerkgroep Fraxinus Excelsior nog steeds tips binnen over 'hele' dikke bomen.

Zo werd drie jaar geleden een schietwilg ontdekt in buurtschap Vuurbaken, die een omtrek van bijna 6 meter bleek te hebben. En afgelopen week werd weer een 'dikke' populier ontdekt.

De populier (vermoedelijk een Canadese populier) staat in een weiland aan de Oudendijk bij Strijen. In de nabije omgeving van de boom staan overigens ook nog enkele mooie, oude hoogstam fruitbomen. Het is een markante boom, die op iets meer dan een meter hoogte drie hoofdvertakkingen heeft ontwikkeld. Normaliter dient de omtrek van een boom gemeten te worden op circa 1.20 - 1.30 meter hoogte, maar dat was in dit specifieke geval net niet mogelijk. Maar omdat je in het polderlandschap zulke dikke populieren niet vaak tegenkomt (langs wegen en in dorpen krijgen ze tegenwoordig niet meer de kans om oud te worden) is besloten de

boom dan maar op 1.10 meter te meten. De stamomtrek bleek 5.09 meter te zijn en daarmee is het zover nu bekend bij 'Fraxinus Excelsior' de op één na dikste populier van de Hoeksche Waard.

Diverse soorten in top tien 'dikke' bomen

Gelukkig bleek de eigenaar blij met deze stoere boom in zijn weiland. Enkele van de oude hoogstam fruitbomen, die er omheen staan bleken overigens in de tweede helft van de jaren dertig te zijn aangeplant. De populier is vermoedelijk ook in deze periode, of anders net na de Tweede Wereldoorlog geplant. De boom is dus waarschijnlijk rond de 70-80 jaar oud. Het is de tweede populier die nu in de top tien van

dikste bomen in de regio is opgenomen. Verder staan daarin ondermeer nog enkele beuken, twee treurwilgen en twee schietwilgen. Voor 'Fraxinus Excelsior' is het altijd leuk als er weer een nieuwe boom aan de top 10 kan worden toegevoegd. 'En gelukkig gaat het hier weer om een boom die in alle rust nog ouder én dikker kan worden'.

IJ

HWL IS KLAAR VOOR DE TOEKOMST.

Werkgroep milieu&planologie kiest speerpunten.

Dick Bussing

De tijden zijn veranderd. Gemeenten in de Hoeksche Waard, hun samenwerkingsverband SOHW en de provincie hebben geen zak geld meer klaar staan voor projecten voor natuur, landschap en ruimtelijke ontwikkelingen.

Kom gerust met wensen en plannen, is de boodschap aan maatschappelijke organisaties en bewoners, maar zoek zelf ook een financier. HWL heeft haar relatie met SOHW en de collega-maatschappelijke organisaties van HWMiddenveld, na een lange periode van intensieve samenwerking, daarom bijgesteld. Was er tot 2015 nog sprake van vele kansrijke projecten uit het vierjarige 'Uitvoeringsprogramma Hoeksche Waard', waar HWL aan bijdroeg door advies of uitvoering, nu besteedt HWL haar vrijwilligerstijd voornamelijk aan die projecten, die een direct belang hebben bij de doelen die HWL nastreeft: haar speerpunten.

HWL heeft aan SOHW en HW-Middenveld kenbaar gemaakt de prettige samenwerking zeker te willen voortzetten, maar zich in

2015 en verder te willen richten op 4 speerpunten. Niet de deelname aan zoveel mogelijk programma's van het nieuwe SOHW-Uitvoeringsprogramma is leidend voor HWL, maar vooral de programma's die de eigen doelen en prioriteiten raken. We noemen ze hierbij:

1. Natuurbehoud en natuurontwikkeling

HWL werkt aan uitbreiding van het aantal door haar beheerde natuurgebieden en bloemdijken. Het beheer is gericht op vergroting van biodiversiteit, waarbij gezocht wordt naar financiële middelen om het beheer betaalbaar te houden. Bescherming van akker- en weidevogels staat hoog op de agenda. Deelname aan bestuur Agrarische Natuurvereniging Rietgors, gericht op behoud en vergroting van het aantal Hoeksche Randen, is daarbij vanzelfsprekend. Participatie in het nieuw op te richten collectief voor agrarisch natuurbeheer is in dit kader noodzakelijk.

2. Duurzaam landschap

HWL is betrokken bij het project 'Duurzame Landbouw in een Duurzaam Landschap' en is daarbij gericht op vergroting en monitoring van biodiversiteit, niet alleen binnen

akkerbouwpercelen, maar ook en vooral in openbare ruimten, zoals slootkanten, wegbermen, dijktafuds, recreatiegebieden en gemeentelijk openbaar groen.

HWL is erop gericht de thema's 'duurzaam landschap' en

‘versterken biodiversiteit’ binnen dit project voortdurend op de agenda te houden.

3. Promotie nationaal landschap Hoeksche Waard

HWL is gericht op het stimuleren van ‘ontdekken en beleven van natuur en nationaal landschap’ via haar functies voorlichting en educatie. Daartoe worden middelen ingezet als excursies (begeleid door natuur- en nationaal landschapsgidsen), exposities, lezingen, symposia en exploitatie van bezoekerscentra die fungeren als toeristische overstappunt/ recreatief knooppunt. HWL blijft erop gericht, dat meer bezoekers, kinderen, recreanten en toeristen de bijzondere kwaliteiten van de Hoeksche Waard kunnen ervaren.

4. Gebiedsontwikkeling Noord- en Zuidrand

HWL zal initiatief nemen en/of participeren bij projecten, die gericht zijn op de (integrale) gebiedsontwikkeling rond de locaties van de bezoekerscentra, om de landschappelijke kwaliteiten van de gebieden en daarmee ook de aantrekkelijkheid van de bezoekerscentra, te versterken voor bezoekers, bewoners, recreanten en toeristen.

Zuidrand:

HWL participeert in de waardeketen ‘Blauwe Hart aan de Zuidrand’ (resultaat project Hoeksche Waardenmakerij), met als doel het gebied tussen Fort Buitensluis en Haringvlietbrug een herken-

bare en samenhangende bestemming te geven. NLC is daarbij als belangrijke voorziening (recreatief knooppunt) ingebracht.

Noordrand:

HWL zal participeren in een nog te ontwikkelen ‘waardeketen’ voor het gebied Oud-Beijerland-Oost tot aan Heinenoord, grenzend aan de Oude Maas. Dit is het eerste gebied dat bediend kan worden met de nieuwe TOP-Klein Profijt, die in de herfst 2015 gerealiseerd gaat worden.

Meer?

Natuurlijk is HWL alert voor overige ontwikkelingen in de Hoeksche Waard die natuur en landschap aangaan. Het hoort nu eenmaal bij een organisatie die veel gevraagd wordt voor voorlichting, advies, steunbetuigen of aktievoeren. Onderwerpen als bomenkap, windturbines, glastuinbouw en de schoonheid van de streek zullen altijd een plaatsje op de agenda krijgen, nu en in de toekomst.

ALS DE BLADEREN VALLEN...., ZIJN DE BOMEN AL GEKAPT

Bob Wiggers

Van een vriend uit Brabant krijg ik regelmatig de klacht “ als ik bij jou op bezoek ben geweest, ligt er telkens een bekeuring op mijn vloermat” .

Hij rijdt via de Kiltunnel over de N217 naar Oud-Beijerland en wij, hoekschewaarders, weten natuurlijk dat het op die weg wemelt van flitspalen en onverwachte stukjes maximum 50 km per uur. Dat weet mijn vriend, in every inch een heer ook in het verkeer, niet en spuwde toch enige krachttermen na de zoveelste enveloppe van het Centraal Justitie Incassobureau. Die denkt dat je op een provinciale weg 80 km per uur kan rijden en bij naderen van een stoplicht rem je geleidelijk af (achterliggers!), maar ja dan ben je dat bord 50 al gepasseerd en flitst die paal.

Geef toe, wie krijgt zelf niet van tijd tot tijd

zo'n enveloppe? Wie veel rijdt op ons eiland is regelmatig de klos van zo'n gatsograaf of anders in het beste geval licht er wel een boze rode smily op een paal op, die je laat weten dat je –iets- te hard rijdt.. Palen genoeg langs de weg. Allemaal voor onze veiligheid en dat is goed.

Maar dan die bomen. Die staan ook langs de weg. Die moet je onderhouden, er vallen bladeren soms takken af in de herfst en je kan er tegenaan rijden. Dat is onveilig, daar moet wat aan gedaan worden.

De Provincie neemt haar verantwoordelijkheid, zet een stel ambtenaren aan het werk of huurt wellicht een duur adviesbureau in en neemt dan maatregelen.

Bomen langs een provinciale weg met een maximum snelheid van 80 km per uur dienen voortaan minimaal 4,5 meter van de rijstrook afstaan. Eigenlijk 6 meter, maar de Provincie is welwillend.

Dus... kappen die hap. Voor de veiligheid? Wel nee, voor de doorstromings-snelheid van 80 km per uur.

Maar moet het wel zo snel?

Dat bomen langs de weg en dijken historisch bepaald zijn, sterker nog vaak cultureel erfgoed zijn mag kennelijk niet meetellen.

U weet toch dat een

van de typische kenmerken van de Hoeksche Waard is dat er twee, soms 3 rijen bomen langs de weg staan? Immers, goed boerende boeren wilde net als rijke kooplieden bij hun huis een met bomen beplante oprijlaan, "laning", hebben. Dat kon je niet realiseren bij een boerderij aan een dijk, maar geen nood. Boeren zijn slim en planten rijen bomen op de dijk als hún laning. Prachtig, het lijken soms kathedralen, waar je doorheen rijdt. Kijk maar eens goed als je de weg van Strijen naar Mookhoek rijdt om een voorbeeld te geven. Ik moet er niet aan denken als die weg –en andere dijkwegen– gebombardeerd worden tot "provinciale weg". Zover is het gelukkig nog niet, maar op de nu bestaande provinciale wegen, waar ook fraaie bomen langs staan gaan ze wel voor de bijl. Voor de N489 (Heinenoord-Klaaswaal) betreft het 500, vijfhonderd, bomen. Er is herplant plicht, dus kleine boompjes terug, maar er is plaats voor 350 stuk. Waarheen met de 150 anderen?

Als je weet dat op waterkerende dijken ook alle bomen gekapt zijn en er geen plek is te vinden om ze te herplanten, dan is duidelijk dat het landschap van onze polder danig aangetast wordt.

Voor de doorstromingssnelheid. Maar als je de maximum snelheid nou eens op 70 of 60 km/uur zet. Dan is de minimale afstand 1,5 tot hooguit 3 meter en dan hoef je ook niet zoveel bomen te kappen! Voor de N489 zou dat 1,4 minuut rijtijd schelen.

Kiest u maar: anderhalve minuut langer in

de auto of 500 bomen weg.

HWL gaat wel in protest, maar krijgt weinig gehoor. We trachten te redden wat er te redden is. Zie hiervoor de meer genuanceerde factsheet op onze website bij "Documenten".

En die flitspalen? Ook kappen? Zeker niet, want nu de bomen weg zijn en wegen ruimer, zullen de auto's ook sneller gaan rijden. Logisch toch?

Zet die flitspalen dan wel voor onze veiligheid op minstens 6 meter van de rijstrook. Wij zijn niet zo welwillend.

EDUCATIE IS MEER

Hilde Visscher

Wanneer ik voor mijn, minimaal eenmaal, wekelijkse ochtend aankom bij het Nationaal Landschap Centrum parkeer ik vaak naast de schapenwei.

Dit heeft een aantal redenen. Ten eerste kan ik dan even genieten van de Schoonebokers, onze schapen, tenminste als ze 'thuis' zijn.

Zo gauw ik de tuin inloop ervaar ik reden twee. Ik zie heel veel verschillende planten en zij zijn altijd thuis. Zij staan vast met hun wortels in de aarde. Toch is er hier steeds wat anders te zien.

Opvallend is dat. Elke week is het anders in de tuin. Terwijl ik het pad oploop heb ik vaak verrassende ontmoetingen. De groene specht, de kwakende kikkers, fazanten die me aankijken met een blik van wat kom jij nou hier doen en vogels als de huiszwaluw, tjiftjaf en karekiet.

In het voorjaar schrik ik soms van het geluid van veel gespetter. De vissen zijn dan op zoek naar hun maatje om voor nage-

slacht te zorgen.

Mijn route geeft me ook de kans even een blik te werpen op het hommelnest als het geplaatst is. Inmiddels zijn de jonge koninginnen al uitgevlogen en is het nest verlaten. Ik ben een snuffeltype en in deze tuin staan heerlijk ruikende planten zoals roos en kamperfoelie.

Niet verrassend zijn de ontmoetingen op dinsdagochtend. Dan zijn er zekerheden in de tuin. Vier mannen, die er onder andere voor zorgen dat ik van de achterzijde naar de voorzijde kan wandelen zonder hakmes. Mannen die snoeien, zaaien, poten, schoffelen en maaien maar ook altijd bereid zijn om de leden van werkgroep educatie een handje toe te steken. Die de schoolklassen (en hun begeleiders) in hun domein graag wat extra vertellen.

Dat is tenslotte educatie. Het delen van je kennis met anderen.

Ik legde ze vast net na de hele warme periode. Er was een extra taak voor hen bijgekomen. Bewatering regelen voor de dorstige, weelderig groeiende, planten.

Wanneer bent u voor het laatst in de tuin van het Nationaal Landschap Centrum geweest? U ziet er de verschillende mogelijkheden van een groene erfafscheiding. U ziet er eetbare gewassen. Walnoot, appel, peer en kwee maar ook kruiden, groenten en natuurlijk bloemen in allerlei soorten en maten.

Gaat u op dinsdagochtend dan kunt u zich overtuigen van hun inzet. En mogelijk springt hun enthousiasme over.

VERZAMELAAR VERSIERT DAKEN EN SCHOORSTENEN

Arie Pieters

Verzamelaars, je hebt ze in alle soorten en maten. Sigarenbandjes, suikerzakjes en postzegels. Dat waren zeker vroeger de meest bekende verzamelobjecten. Het verzamelen hiervan was ook vaak niet echt kostbaar, vandaar dat ze ook populair waren bij kinderen.

Maar natuurlijk zijn er ook verzamelaars die hele andere dingen interessant vinden. Dat kunnen bijvoorbeeld oude fotocamera's, radio's uit vroeger tijden, stripboeken, oude Teddyberen of kiezelstenen zijn.

En in dit rijtje is de 'verzameling' kiezelstenen zeer waarschijnlijk met ruime afstand de meest zeldzame. De desbetreffende 'verzamelaar' legt bovendien niet alleen een collectie stenen aan, maar gebruikt ze ook om in de nabije omgeving van 'zijn woning' schoorstenen en daken mee te versieren. En dit alles weet hij voor elkaar te krijgen zonder het gebruik van een trap of ladder. En dat is niet verwonderlijk, want het gaat hier tenslotte om een kauw. Een 's-Gravendeelse kauw welteverstaan. Het wonderlijke gedrag was enkele bewoners van de Boven Havendijk al eerder opgevalen, maar dit jaar is de vogel druk doende geweest om naast een schoorsteen ook dakranden te versieren met zijn kiezelstenen. De schoorsteen was al eens eerder versiert met een rijtje kiezelstenen, maar nu zijn er ook meerdere stenen verschenen boven op het dak. 'Het moet nog een hele klus zijn voor de vogel, want de stenen zijn best groot en liggen bovenop het dak, precies op het ronde deel van de afsluitende dakpannen. Hij moet ze echt zorgvuldig

neerleggen', aldus een buurtbewoner.

'Stenen in plaats van glimmertjes'

Wat het hele gebeuren nog wonderlijker maakt is het feit dat het kauwtje niet zijn 'eigen' schoorsteen (kauwtjes zijn zgn. holtenbroeders en maken hun nest graag in holle bomen en schoorstenen) versiert, maar die bij een aangrenzende woning. Ook 'de dakversiering' is aangebracht op deze woning van de burens. In een dakgoot is de collectie kiezelstenen opgeborgen, die nog niet voor 'schoorsteenversieringen' in aanmerking komen. De vogel heeft zijn verzameling opgebouwd door kiezelstenen mee te nemen van daken van o.a. garages en schuren in de wijk. Van met name eeksters en ook kauwtjes is bekend dat ze wel graag glimmende voorwerpjes verzamelen, maar voorlopig stelt deze opvallende verzameling veel vogelaars, vogelvrienden en deskundigen voor een raadsel. Het verhaal van deze kiezelstenen verzamelende en de buurt ermee versierende kauw is inmiddels op diverse groepen op facebook gedeeld, maar een echt heldere én 'sluitende' verklaring heeft tot dusver nog niemand bedacht....

UNIEKE OUDE LEILINDEN WORDEN ONTZIEN

Arie Pieters

Aan de rand van de Molendijk (hoek Schouteneinde), naast het voormalige partycentrum 'De Posthoorn' staat nog een groepje van vijf oude leilinden. De bomen hebben een indrukwekkende leeftijd van rond de 170 jaar en staan al lange tijd op de lijst met beeldbepalende bomen van de gemeente Binnenmaas.

Na een zogenaamde executieveiling heeft 'De Posthoorn' inmiddels sinds kort een andere eigenaar. En dus wilde de regionale Bomenwerkgroep Fraxinus Excelsior heel graag weten wat dat zou gaan betekenen voor de oude linden. De linden horen tenslotte bij de oudste, geregistreerde bomen in de regio en bezitten de monumentale status. Daarom nam 'Fraxinus Excelsior' contact op met de gemeente Binnenmaas, want de linden zijn nog steeds kerngezond en hebben als beeldbepalende, monumentale bomen natuurlijk aanzienlijke waarde voor de omgeving. Gelukkig blijven de vijf oude leilinden gewoon staan als het aan de

gemeente ligt. Dit heeft ook mede te maken met de historische waarde van dit stukje Puttershoek. (De vijf bomen staan achter een stukje muur wat mogelijk nog ouder is dan de bomen zelf.) De nieuwe eigenaar krijgt dus te maken met dezelfde voorwaarden voor wat betreft de leilinden als de vorige.

Onderzoek bracht hoge leeftijd aan het licht

Dankzij een foto uit 1927, die door een inwoner van Puttershoek, dhr. Roons werd toegezonden aan de regionale bomenwerkgroep kon zo'n vijf jaar geleden de leeftijd van de vijf linden flink worden bijgesteld. Begin jaren negentig van de vorige eeuw werden de bomen door een deskundige geschat op 70 à 80 jaar. Dankzij deze oude foto uit 1927 kon de leeftijd met circa 30-40 jaar worden verhoogd. Maar niet veel later kwam er van diverse kanten nog meer informatie boven tafel, waaruit bleek dat de kranige 'oudjes' nog een flink stuk ouder waren! Ondermeer de Stichting Oud-

Puttershoek had de bomen terug gevonden op oude foto's uit 1904 en zelfs op een opname van even voor 1900. De linden bleken op deze foto's nauwelijks kleiner en dunner dan dat ze nu zijn! Gezien het feit dat leibomen die goed onderhouden worden vooral hun energie steken in het aanmaken van telkens nieuwe takken en niet in het laten uitgroeien van een dikke stam, worden de bomen nu geschat op 170 jaar.

SUPER DE LUXE HOTEL

Henk van Noordwijk

Het kan de lezer bijna niet zijn ontgaan: op Klein Profijt hebben we bij tijd en wijle nogal last van jongelui die met hun vrije tijd niet goed raad weten.

Brandstichting, vernielingen, rommel achterlaten: dat kunnen ze best goed.

De laatste tijd is het weer wat rustiger (een momentopname; het is eind juli wanneer ik deze woorden schrijf).

Wat waren we (leden van de werkgroep Jeugd in Oud-Beijerland) blij dat we van basisschool De Tandem uit Oud-Beijerland een vette cheque kregen (zie onze vorige Waardzegger) om leuke dingen mee te doen.

Onze eerste gedachte was: een nieuw insectenhotel. Het vorige was namelijk vakkundig vernield. Onder leiding van onze

onvolprezen Genevief zijn we aan het werk gegaan. Tekeningen maken, zoeken naar een bedrijf dat het voorwerk kan doen, materialen aanschaffen, fundering aanleggen.....

Het is gelukt.

Het is niet zomaar een bescheiden hotelletje voor de kleine beestjes geworden. Nee, het werd een super de luxe onderkomen. Vijf sterren.

Eind juni was het zover dat het hotel geopend kon worden.

Groep 6 van De Tandem kwam naar Klein Profijt om de opening te verrichten.

Op een zonovergoten donderdagochtend werd het hotel "onthuld".

Er was veel belangstelling, ook van de pers.

Wij willen nogmaals de leerlingen en het personeel van De Tandem hartelijk bedanken: zij hebben dit allemaal mogelijk gemaakt (en: we hebben waarschijnlijk nog geld over voor twee microscopen!).

WELKOM NIEUWE LEDEN!

R. van Unen	Puttershoek
R. Nobel	Mijnsheerenland
W. Lock	Mijnsheerenland
F.R. Bakker	s-Gravendeel
M.W. van der Plaat	Maasdam
A.J. Groeneweg	Numansdorp
A.S. Light	Westmaas
P. van Nielen	Maasdam
R. Runge	Heinenoord
M. de Baan	Mijnsheerenland
C.A. Koldenhof	Mijnsheerenland
G.A. Kraal	Mijnsheerenland
J. Wijntje	Oud-Beijerland
M. Dudart	Oud-Beijerland
L. Schoof	Heinenoord
M.L. Kromhout	Numansdorp
M. Fortuin	Maasdam
H.J. Verberne	Oud-Beijerland

Sfeermakers sinds 1960 !

** verf * behang * gordijnen
* zonwering * vloerbedekking*

Donkersloot
W O O N D E C O R A T I E

Molendijk 38 Oud-Beijerland tel:0186-612031
www.donkersloot-woondecoratie.nl

'EEN GROEN VERLEDEN' LAAT LOMMERRIJKE LANEN EN GROENE OEVERS HERLEVEN

Arie Pieters

Bomen binnen de bebouwde kom, ze zijn tijdens een hittegolf erg welkom om in de straten, op pleinen e.d. dan voor wat schaduw te zorgen, maar er zijn ook regelmatig 'conflicten' over bomen.

En dat terwijl de wetenschap juist steeds meer wijst op de positieve effecten van bomen in een bebouwde omgeving. Misschien kunnen we wat dit betreft nog iets leren van het verleden? In het boek 'Een groen verleden', probeer ik hier een antwoord op te geven.

Als coördinator van de Hoeksche Waardse Bomenwerkgroep Fraxinus Excelsior heb ik mij al bijna veertien jaar in bomen verdiept. 'Dingen die je vaak te horen krijgt tijdens discussies met mensen die bomen weg willen hebben zijn: 'Vroeger deed men ook niet zo moeilijk als er een keer bomen weg moesten.' En ook: 'Er stonden vroeger lang niet zoveel bomen als nu. Alles goed en wel, maar is dat nu ook werkelijk zo? De afgelopen twee jaar ben ik op onderzoek gegaan en daarvoor heb ik enkele duizenden oude foto's en ansichtkaarten bekeken. Merendeels opnamen van plaatsen in Zuid-Holland, maar soms ook ver daar buiten. Ik heb mij vooral gericht op de periode voor de Tweede Wereldoorlog. En dan komt er een heel ander beeld naar voren dan je mogelijk zou verwachten. Het is waarschijnlijk niet zo dat er op meer plekken bomen stonden dan nu, maar waar ze stonden, stonden er vaak meer en konden ze ook ouder worden

dan nu het geval is.'

Lommerrijke lanen en bomen langs oevers

Het verrassende was dat tijdens het onderzoek er veel foto's opdoken van b.v. havenkaden in o.a. Rotterdam en Dordrecht met bomen. Ansichtkaarten en foto's gemaakt zo rond 1910-1930. Op deze locaties, waar ook volop gewerkt werd, stonden toch op veel plekken bomen. En in de betere wijken kwamen de 'lommerrijke lanen' van weleer 'in beeld'. Statige oude iepen, of linden van soms wel 70-90 jaar oud, die soms vlakbij imposante herenhuizen stonden. Blijkbaar hadden de inwoners van deze mooie, nu meer dan honderd jaar later monumentale panden, destijds geen klachten over de schaduw die de bomen 's zomers gaven. 'Het viel mij vooral op in hoeveel straten er bomen stonden, die nu allang gekapt zouden zijn vanwege hun formaat. Een prachtig gezicht. Dat men om de haverklap maar bomen kapte en dat er relatief weinig bomen stonden vroeger, is dus echt een sprookje.

NATUURGEBIED KUIPERSVEER ZOEKT SPONSORS!

Esther Linnartz

Door een initiatief van het Wereld Natuurfonds, Hoekschevaards Landschap en Suiker Unie wordt het natuurgebied Kuipersveer sinds 1999 beheerd door FREE nature.

Spontane ontwikkeling staat hierbij centraal. En niet zonder succes: in de afgelopen 16 jaar heeft dit gebied van slechts een kleine 9 hectare zich ontwikkeld tot een pareltje aan de Oude Maas. Vele planten, vogels en insecten vestigden zich hier. Mede dankzij de noeste arbeid van een kudde Schotse hooglanders, die door hun vraat en betre-

ding zorgen voor veel variatie in de structuur en soortensamenstelling van de begroeiing. Kuipersveer is vooral bekend vanwege een bijzondere libel die hier jaarlijks te zien is: de rivierrombout.

De Suiker Unie heeft sinds 1999 het beheer van Kuipersveer gefinancierd. Het bedrijf pachtte de grond van de Nederlandse staat. Het gebied werd in het verleden gebruikt voor opslag van tarra, grond die vrijkomt bij het spoelen van de suikerbieten. De suikerfabriek is inmiddels gesloten en afgebroken.

Rivierrombout

FREE Nature heeft sinds 2013 zonder geld of gebruiksovereenkomst het beheer van Kuipersveer voortgezet. De staat vraagt een commerciële pacht prijs en er is geen subsidie voor het beheer. Zonder oplossing voor de hoge pacht prijs en financiering van het beheer moet FREE Nature het beheer staken. Zou de kudde Schotse hooglanders hier vertrekken, dan verandert het gebied snel in een monotone ruigte.

Kuipersveer is onderdeel van de noordrand van de Hoeksche Waard, waarbij de zoetwatergetijdenrivier de Oude Maas zijn stempel drukt op de buitendijkse natuur. In de grienden en rietlanden komen kenmerkende plantensoorten als spin-dotter en rivierkruiskruid voor. De grienden vormen ware laaglandwildeernissen, doorsneden door krekken. Bever en ijsvogel voelen zich hier thuis. In combinatie met de meer open delen waar begra-

zing een rol speelt, vormt de noordrand van de Hoeksche Waard een rijk en bijzonder gebied dat zich uitstrekt van het Spui bij Oud-Beijerland tot de polder Groot Koninkrijk. Kuipersveer is, net als de Staart, een onderdeel van deze oeverzone. Doordat Kuipersveer is opgehoogd vormt het een veilige vluchtplaats voor allerlei insecten die in de lage natte delen niet blijvend kunnen overleven en die in de agrarische polders te weinig voedsel en beschutting vinden. Samen met het Hoekschewaards Landschap wil FREE Nature beheer en beleving

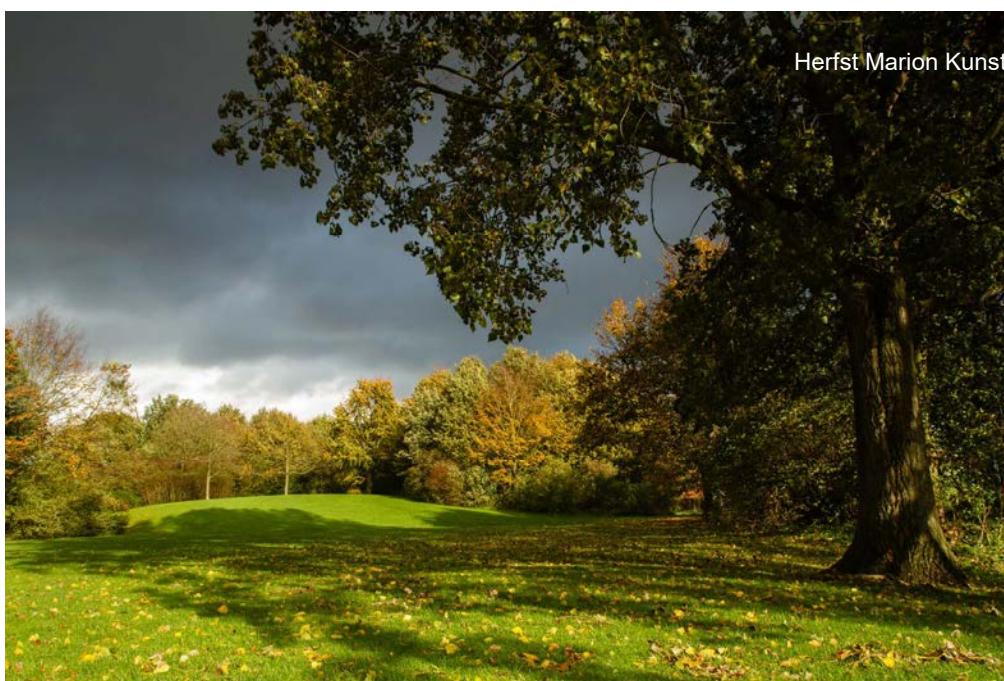
van de noordrand van de Hoeksche Waard stap voor stap meer tot een geheel maken. Voortzetten van de begrazing van Kuipersveer hoort daar bij. Komende maanden gaan we op zoek naar sponsors voor dit gebied. Suggesties en tips zijn welkom!

Voor meer informatie: Esther Linnartz-Nieuwdorp, esther.linnartz@freenature.nl of Cees Mesker, beheer@hwil.nl

Waardzegger

Herfst, Leen de Zeeuw

Herfst Marion Kunst

Herfst Kitty de Zeeuw

HerfstJan Plaisier

FANTASTISCHE JUBILEUM OEVERLOOP 2015

Vincent Koenhein

Traditioneel aan het eind van de zomervakantie werd dit jaar voor de 25^e keer de Oeverloop gehouden. Ieder jaar lopen de deelnemers hetzelfde traject en ieder jaar is dit weer anders.

Dit jaar hadden we te maken met dijkverzwaringswerkzaamheden. Dankzij welwillende medewerking van de aannemers konden we toch zoveel mogelijk de oude route volgen. Met name op de tweede dag langs de Hoogezandse Gorzen konden we de werkzaamheden aan de dijk aandachtig volgen. Toen ik hier vorige week op inspectie langs kwam schrok ik wel van de kaalslag en de vele bomen die het loodje hebben gelegd voor onze veiligheid.

Alles werkte mee om deze Oeverloop te laten slagen. De opening met aanwezigheid van de 5 (loco) burgemeesters, gezellige muziek van Paula van Wanrooy en de band Colours. De educatieve praatjes van Martin, Janus, Bob en Rob. De overtocht naar Tiengeten onder begeleiding van Andre. Optimale bezetting van bar- en cateringvrijwilligers. Natuurmonumenten die voor ons een prachtig pad hadden gemaaid. De tocht langs de Hoogezandse gorzen, een jungle waar alleen de apengeluiden ontbraken. Geen enkel ongemak? Ja, en dat door kleine beestjes met gele- en zwarte strepen waardoor we toch twee uitvallers hadden. Het Oeverloopgeschenk van Petra Kleindorst, het vlindersymbool van HWL in glas en lood krijgt een mooie plek voor ons het raam.

Lees verder het verslag per dag.

85 wandelaars stonden vandaag klaar voor de jubileumwandeling. Dat de Oeverloop populair is bleek wel uit het feit dat de inschrijving binnen 14 dagen vol was. Al 25 jaar lopen de deelnemers langs de kwetsbare oevers van de Hoeksche Waard om te genieten maar ook om de aandacht op de kwetsbare oevers te vestigen.

Voorzitter Bob heette de wandelaars welkom en na enkele huishoudelijke mededelingen was het muzikale woord aan Paula van Wanrooy. Paula is een icoon van de Hoeksche Waard, bekend van radio en tv. Haar optreden gaf een feestelijk tintje aan deze jubileumuitgave van de Oeverloop. Daarna was het woord voor voorzitter Els van Veen die de 5 (loco) burgemeesters welkom heette. Achter Paula aan gingen de wandelaars daarna op pad.

Langs de net ingezaaide dijk liepen de wandelaars via het tunnelbos naar de eerste stop waar we werden getrakteerd door de gemeente Binnenmaas.

Langs het griend en werkkerrein van de Krasse Knarren aan de Oude Maas was de

volgende stop op de terp bij de Geertruida Agatha Polder. Hier vertelde Martin Mollet van de roofvogelwerkgroep over de roofvogels die in de Hoeksche Waard leven. Bijzondere verrassing was dat Martin twee jonge buizerd bij zich had, die hij onder grote belangstelling los liet. Deze buizerds waren enige weken geleden opgevangen bij de vogelopvang Karel Schot in Rotterdam en nu weer zover opgeknapt dat zij weer in de vrije natuur losgelaten konden worden. Bij Kuipersveer vertelde Bob over de bedreigingen van dit kleine natuurgebied waar schotse Hooglanders lopen en de zeldzame rivier Rombout voorkomt. Sponsors zijn nodig om dit gebied te behouden als natuurgebied.

De lunch was als vanouds bij Nel Spaan

waar we weer van harte welkom waren. Langs de oevers van Groot koninkrijk bereikten we 's-Gravendeel en via de Wacht konden de vermoeide wandelaars weer in de prachtige tuin van Mevr Roos nog een laatste versnapering nuttigen voor de laatste loodjes naar Strijen Sas. Hier stond de bus klaar om ons weer naar Klein Profijt te brengen. Het welkome ijs was van de Gemeente Strijen. Na een heerlijke pasta van Thea en het keukenteam, een heerlijke koud biertje van de bardames, een warme douche en een goede nachtrust was het weer tijd voor..

Dag twee van de 25^e Oeverloop.

Om half 8 stond de bus weer klaar om de wandelaars naar Strijen Sas te brengen.

Een half uur eerder dan de afgelopen jaren maar dat kwam omdat we de pont naar Tien-gemeten moesten halen. Als extra voor de jubile-

umwandeling was dit de bonus van deze dag. Maar eerst via de Oeverlanden en het trekpontje en de buisleidingenstraat. Hier is Bos Kalis hard aan het werk om de dijken te verhogen en te versterken. Met welwillende medewerking van deze firma mochten de wandelaars gebruik maken van hun aanvoerroute zodat we toch ons pad konden maaier door het oeverbos van de Hoogezands gorzen. Alleen de apengeluiden ontbraken anders zou je je in de jungle wanen. Ieder jaar is dit een hoogtepunt voor de wandelaars omdat je over ongerepte strandjes en door het water moet waden. Dit jaar was het laag water en konden de

wandelschoenen aanblijven. In verband met de dijkverzwaring zijn helaas veel bomen gekapt en is de dijk over een grote lengte verzaagd.

We liepen door tot het werkhaventje en daarna buitendijks omdat op de dijk volop gewerkt wordt. Uiteindelijk konden we de

dijk over en de oude route weer oppakken. Bij het gemaal trakteerde de gemeente Cromstrijen de wandelaars hier op een versnapering. Hier was ook Janus Verkerk die een verhaal hield over de bevers die inmiddels het eiland ontdekt hebben. Er blijken op verschillende plekken burchten te zijn. Waarschijnlijk zijn het bevers die vanuit de Biesbosch de oversteek gewaagd hebben. Janus vertelde dat je bevers het beste kan spotten bij schemerweer. Wij waren nog niet weg of Janneke Fiere zag een groot exemplaar. Met de kennis van Janus wist zij dat dit een bever was, nl platte staart en alleen met de kop boven water.

Daarna liepen de wandelaars via Numansgors en de baileybrug over de Numansdorpsse haven naar het NLC. Hier stonden vrijwilligers klaar om de wandelaars van een lunch te voorzien. Vanaf de Hitserse kade werden we overgezet naar Tiengemeten.

Andre de Haas vertelde hier over de geschiedenis van het eiland. Buitendijks liepen we met het windje in de rug naar de pont. Om kwart over 5 werden we door de bus opgepikt.

Op Klein Profijt was het vervolgens heerlijk toeven op het mooiste terras van de Hoeksche Waard. Muziek van de band Colours verheugde de feeststemming. Enkele dames hadden nog energie over om een dansje te wagen. Uw verslaggever keek het onder het genot van een la Chouffe welwillend toe. De bonen van Joop smaakten daarna fantastisch.

3^e dag 25^e Oeverloop

Om 8 uur vertrokken de wandelaars voor het laatste traject. Aan het begin van de Korendijkse Slikken stond Rob Burgmans ons op te wachten. Rob heeft, tot zijn verhuizing naar Brabant, jarenlang meegelopen met de Oeverloop. De Korendijkse Slikken zijn echter nog altijd zijn vogelgebied. Het pad door de Gulden Roede was door Natuurmonumenten voor ons gemaaid, anders kom je er niet doorheen. Rob vertelde over de nieuwe natuurontwikkeling, waarschijnlijk kunnen we vanaf volgend jaar hier niet meer langs de oever lopen. Het gebied wordt door het Kierbesluit voor een gedeelte natte natuur. De dijk langs de Leenherenpolder was al tijden

niet gemaaid, je kon je schoenen niet meer zien. Zoekend door gras en brandnetels bereikten we uiteindelijk Goudswaard. De bootjes van de waterscouts lagen klaar om ons over te zetten. Na een korte rust liepen we met de harde wind op kop naar Nieuw Beijerland. Op het gors was het goed toeven en het laatste traject naar de Oude Tol met burgemeestersijs van de gemeente Oud Beijerland was een fluitje van een cent. Daarna nog even over de haven en de Staart voordat we het terras van Klein Profijt konden betreden. Voorzitter Bob kon voldaan constateren dat we 3 fantastische wandeldagen hebben gehad. Hij bedankte in het bijzonder de vrijwilligers van de catering en bar. Sporting Oud-Beijerland die ons T shirt maakt en Nel Spaan waar we altijd

van de tuin gebruik mogen maken, waren de speciale gasten. Zij kregen als eersten het jubileumge-

schenk, een glas in lood vlinder, uitgereikt. De ontwerpster Petra Kleinendorst maakte het aan de hand van het vlindersymbool van HWL. De jongste deelnemer Nora Vos (12j) werd ook extra in het zonnetje gezet. Tot slot bedankte Truus de uittrekkende overloopcommissieleden Bob, Lea en Vincent voor hun jarenlange inzet.

We zijn er bijna!
(Nieuw Beijerland)

BOEKINGSSYSTEEM EN AGENDABEHEER NLC

Bob Wiggers

Het Nationaal Landschap Centrum is 2008 geopend als bezoekerscentrum met openingstijden op alle dag en behalve maandag.

Aanvankelijk was men nieuwsgierig en was er alle dagen aanloop van bezoekers. De laatste tijd evenwel is het nieuwe er van af en komen voornamelijk in de weekenden bezoekers, maar door de week is dat slechts een enkeling. Dat stimuleert natuurlijk niet de gastheren- en vrouwen. Een hele middag voor een of twee bezoekers werkt demotiverend. Het werd steeds moeilijker om door de week het gebouw als bezoekerscentrum open te houden en om vrijwilligers te vinden. Het bestuur heeft besloten om het NLC behalve op de maandag ook op woensdag,

donderdag en vrijdag te sluiten als bezoekerscentrum.

In de weekenden is het wel open.

Maar naast aanlopende bezoekers wordt het NLC ook gebruikt als vergader-, en activiteitenruimte voor, werkgroepen van HWL, organisatie buiten HWL of families voor een feestje of partijtje. Daar is het NLC zeer geschikt voor en voorziet in een behoefte. Of het nu om 10 personen gaat of 250. Allebei is mogelijk, een kleine ruimte of het hele gebouw. Dat gaat niet veranderen en om de organisatie en communicatie te verbeteren hebben we een boekingssysteem ontworpen en een agendabeheerder aangesteld. Deze is de eerste contactpersoon met wie overlegd kan worden en aan wie de wensen kenbaar gemaakt kunnen worden.

Het oude telefoonnummer van het NLC is 0186-653512 en is bedoeld voor algemene vragen en is alleen bereikbaar tijdens de openingstijden.

Ruimte in NLC reserveren

Er is een nieuw **reserveringsnummer** **0186- 769059**. Wanneer u dit nummer belt wordt u doorverbonden met de agendabeheerder/contactpersoon, die uw wensen noteert en de verlangde ruimte reserveert. Onze agendabeheerder is **Janny Dekker** en haar plaatsvervanger is **Vincent Koenhein**.

Wensen op het gebied van catering of inzet van personeel (barvrijwilligers) worden doorgespeeld naar de coördinator Horeca, Merijn van Hooghenhoff, die zorg draagt voor een adequate uitvoering.

Voor organisaties en groepen van buiten HWL zit er wel een prijskaartje aan vast in verband met de kosten. Dat kan allemaal in overleg geregeld worden.

Werkgroepen of vrijwilligers van HWL kunnen uiteraard gratis gebruik maken van de ruimte voor een vergadering of andere activiteit. Daarbij is voor hen ook de koffie en thee gratis. Zij kunnen die zelf zetten. Dat is identiek als in Klein Profijt. De koffie niet uit de machine, maar in de potten! Als men de machine gebruikt MOET het na afloop gereinigd worden (ook als je maar één kopje hebt getapt!).

Samenvattend: wilt u –een deel van - het NLC gebruiken voor een activiteit, bel dan **0186-769059** en u wordt verbonden met de agendabeheerder, die de reservering vastlegt en bemiddelt bij overige wensen.

NLC ABH zaal

BUIZERDKUIKENS GERINGD MET DE ROOFVOGELWERKGROEP

Ruud Horijon

In het kader van mijn inwerkprogramma als bestuurslid bij HWL ging ik op een zomeravond mee met Martin en Ronald van de roofvogelwerkgroep om jonge buizerds te ringen. Ik had geen idee wat ik kon verwachten, maar het werd een geweldige ervaring.

De eerste stop was een buizerdnest met 2 kuikens in de buurt van de Westdijk tussen Heinenoord en Mijnsheerenland. Het nest was al eerder ontdekt en in de gaten gehouden met verrekijkers maar nu was het de hoogste tijd om te gaan ringen. Dat was makkelijker gezegd dan gedaan, we moesten ons een weg banen door manshoge brandnetels en het nest zat op 11 meter hoogte in een es! Maar voor Ronald en Martin geen probleem. Met een ladder en een zowat complete bergbeklimmeruitrusting zat Ronald binnen de kortste keren bij

het nest. Voortdurend gadeslagen door pa en ma buizerd die op grote hoogte rondcirkelden en krijsten.

sprong uit het nest !

Maar toen gebeurde wat de mannen juist altijd willen voorkomen: één van de jongen sprong uit het nest, maar kwam gelukkig terecht op een lagere tak en fladderde vervolgens heelhuids naar de grond waar hij voorzichtig werd opgepakt door Martin. Het andere kuiken bleef zitten en Ronald stopte die in een tasje en liet dat aan een touwtje naar beneden zakken.

Toen begon het eigenlijke werk. De jongen werden door Martin gewogen en gemeten en geringd. De kuikens (ieder een kleine 800 gram met al een vleugellengte van 27 cm) ondergingen al deze handelingen wonderbaarlijk rustig en zonder weerstand. Ik mocht een en ander noteren en kreeg de kans de beesten van dichtbij te bekijken. Echt indrukwekkend met hun scherpe sn-

vels, lange tongen en priemende ogen. Ze zagen er zeker niet zielig uit, integendeel. Wat een prachtdieren! Volgens Martin waren de kuikens ca. 35 dagen oud en zou-

den ze over een week uitvliegen. We waren nog net op tijd om te ringen. Zelig te bedenken dat gemiddeld maar 1 op de 3 jongen volwassen wordt. 2 op de 3 jongen vindt een vroegtijdige dood in het verkeer, in prikkeldraad of verhongerd.

prooidieren

Ronald zat nog in de boom en inventariseerde de door pa en ma buizerd gevangen prooidieren die in het nest lagen: 2 Volwassen bruine ratten, 1 jonge haas en een mol. De mannen zijn wel wat gewend, maar ze waren verwonderd over de grootte van de ratten. Allebei 30-40 cm! Dat moet een heel gevecht zijn geweest en een zware klus die naar boven te krijgen. De beide jonge vogels werden ieder in een tas weer omhoog getakeld en door Ronald in het nest teruggezet, waar ze rustig bleven zitten. Ronald seilde professioneel naar beneden. Het werk zat erop. Op naar het volgende nest, ergens aan de Zwanegatsedijk langs de Binnenmaas. Het nest daar zat in een populier op zo'n 15 meter hoogte. Ronald en Martin tuurde een tijd met hun verrekijker naar het nest en zagen 2 jongen met bruine, bevederde koppen parmantig in het nest zitten. "Deze zijn nog groter, en zullen zeker uit het nest springen en dat is altijd een risico. Dat willen we niet. Dan maar niet meten en ringen. Dat noteren we dan als een geslaagd broedsel." De eigenaresse van het perceel kwam informeren of de actie geslaagd was. Ze vond die buizerds eigenlijk maar niets omdat ze zangvogeltjes opaten, maar toen ze hoorde dat ook ratten, mollen en konijnen werden gepakt keek ze er toch anders tegen aan.

Terwijl de mannen nog bij iemand op bezoek gingen die een verwonde buizerd naar de vogelklas Karel Schot had gebracht, reed ik naar huis. Weer een mooie ervaring rijker en veel respect voor de vrijwilligers

van de roofvogelwerkgroep.

In kader:

Roofvogels in de Hoeksche Waard

De werkgroep roofvogels registreert nauwgezet de waarnemingen. Op

www.roofvogels-hw.nl

is een schat aan informatie en foto's terug te vinden. Zo kunnen we lezen dat in 2014 in de Hoeksche Waard totaal 235 jonge roofvogels zijn geteld. De meeste zijn buizerds en torenvalken, maar ook een aantal haviken, sperwers, bruine kiekendieven en slechtvalken.

Het benaderen van de nesten en meten is trouwens alleen met vergunning toegestaan aan de leden van de werkgroep. Voor anderen is nestverstoring en het vangen van roofvogels ten strengste verboden!

DE ENE POSTELEIN IS DE ANDERE NIET...

Frank van Gessele

De meeste mensen denken bij het horen van het woord postelein al snel aan groente.

Wat minder mensen weten is, dat de (wilde) postelein tegenwoordig gewoon (als 'onkruid') op straat groeit. De **Postelein** *Portulaca oleracea* is een eenjarige, sterk vertakte, als een mat op de grond liggende, donkergroene of rood aangelopen zomerbloeiër. De bladeren zijn spatelvormig. De bloemen zijn geel en zijn alleen 's-morgens open. De Postelein kiemt in de voorzomer, als de temperatuur zomerse waarden bereikt, maar de grond nog niet is uitgedroogd. Eenmaal 'volwassen' is de vlezig plant bijzonder zuinig met water en kan zij veel droogte doorstaan.

Een plotseling invallende nachtvorst kan voor Postelein een abrupt levenseinde betekenen. Maar al bij een dagtemperatuur die bij tien graden blijft steken begint deze plant af te sterven.

Postelein is afkomstig uit het Middellandse

Zeegebied. Zij werd door de Romeinen al voor 1500 in onze streken als groente ingevoerd. Postelein is te vinden op open, droge, voedselrijke grond in tuinen, tussen plaveisel en op omgewerkte grond. De vorm die nu als groente gegeten wordt is in alle onderdelen groter en onderscheidt zich van de wilde vorm door de opgaande bloeiwijze.

De Winterpostelein behoort tot een ander geslacht, namelijk *Claytonia*. Kenmerkend voor dit geslacht is het ontbreken van een hoofdstengel. De planten bestaan uit dichte bundels van rozetbladen. In de oksels daarvan staan de bloemstengels, die een bladpaar en daarboven een soort bijscherm dragen. De **Witte winterpostelein** *Claytonia perfoliata* is een echte lentebloeiër. Tegen het begin van de zomer vergelen en verdwijnen de planten snel. De rozetbladen zijn ruitvormig en lang gesteeld. Onmiskenbaar is de plant door het bladpaar onder de bloeiwijze: aan de voet zijn de twee bladeren over hun volle breedte vergroeid, zodat ze samen een schoteltje vormen. De bloemblaadjes zijn klein en wit, met ronde top.

De Witte winterpostelein hoort van oorsprong in het westen van Noord-Amerika thuis. De soort is als groente in Europa ingevoerd waar hij is gaan verwilderen en vaste voet heeft gekregen. Uit Nederland is zij sinds de tweede helft van de 19e eeuw bekend.

De Roze winterpostelein *Claytonia sibirica* is een kleine lente- en zomerbloeiër. Net als de Witte winterpostelein heeft hij ruitvormige wortelbladen maar zijn de twee

Roze winterpostelein

bladeren onder de bloeiwijze niet vergroeid. De bloemblaadjes zijn groter dan de andere soort en aan de top geschulpt. Ze zijn licht-roze. De herkomst van de Roze winterpostelein is noordoost Azië en het noordwesten van Noord-Amerika. De soort is sinds de 19e eeuw in Engeland ingeburgerd en begon zich halverwege de 20ste eeuw ook in Nederland te vestigen. Zijn verspreiding heeft voor een belangrijk deel via kwekerijen plaatsgevonden en het zaad kwam 'per ongeluk' met pootgoed mee.

Postelein

Met tuinafval komt de plant herhaaldelijk in bosranden terecht. Winterpostelein is vooral geschikt om (rauw) verwerkt te worden in stamp-pot en salades, (zomer)Postelein is meer om te koken. Deze is wat forser van structuur, de blaadjes en stengels zijn vlezig.

Tenslotte komt er nog een vierde (voor zover bekend niet eetbare) 'postelein' bij ons in het wild voor:

Waterpostelein. De soort behoort tot de Kattenstaartfamilie. De **Waterpostelein** *Lythrum portula* is een zeer kleine, doorgaans eenjarige, tere plant, die in de voorzomer kiemt en in de zomer en de herfst bloeit. De stengels zijn vierkantig en vaak roodachtig, liggend en op de knopen wortelend. De bladeren zijn spatelvormig met een ronde of afgeknotte top: ze lijken op posteleinbladeren. De onopvallende bloemen zijn zestallig en zitten in de bladoksels. In ondiep water vormt de plant zwerende, gerekte stengels en bloeit niet. Deze watervorm lijkt wat op Sterrenkroos. Waterpostelein is bij ons vrij algemeen in pleistocene streken en staat gewoonlijk op plaatsen die 's-winters onder water staan en in het zomerhalfjaar (vrijwel) droogvallen.

*Literatuur: Weeda, drs. E.J. - Nederlandse Oecologische Flora Deel 1 ; Deel 2
Meijden, R. van der - Heukels' Flora van Nederland*

BEESTENBOEL EEN VRUCHTBAAR JAAR OP DE STAART

Esther Linnartz

Dat de kuddes grote grazers goed gedijen op de Staart zal niemand zijn ontgaan. Dit voorjaar en (voor) zomer zijn er ook de nodige jongen geboren.

Op 5 maart was er de eerste uitbreiding. Merrie Nynka heeft toen een merrieveulen gekregen. Jan Vermeer was de eerste getuige van het nieuwe leven, hij heeft haar de naam Neeke gegeven. 15 april was er de eerste uitbreiding bij de runderen. De oude leidkoe Marilyn had een stierkalfje geworpen. Helaas heeft dit kalf het uiteindelijk niet overleefd. 19 april was er

opnieuw uitbreiding bij de runderen. Koe Brechje heeft toen het koekalfje Bernadina op de wereld gebracht. Dit bijzondere mo-

Foto: Esther Linnartz

Foto: Robert Teijsse

ment is vastgelegd door Ab Wisselink uit Halle. Een dag later werd het tweede veulentje geboren, wederom een merrie van moeder Merengue. Merijn heeft haar de naam Merida gegeven.

STEM OP HOEKSCHER WAARDS LANDSCHAP BIJ RABOBANK CLUBKAS CAMPAGNE

Ruud Horijon

Rabobank Het Haringvliet gaat dit jaar de Rabobank Clubkas Campagne inzetten als dé manier voor vereniging en stichtingen om geld in te zamelen voor hun clubkas. Deze actie komt in de plaats van de tot vorig jaar door Rabobank georganiseerde sponsorfietsstocht in augustus. Ook HWL doet mee aan de clubkasactie van de Rabobank. Help je onze verenigingskas aan te vullen?

Stemmen nodig

Leden van Rabobank Het Haringvliet kunnen tussen 1 en 30 september stemmen op de club, die naar hun idee een extraatje verdient. Elk lid mag drie stemmen uitbrengen, waarvan maximaal 2 op dezelfde club. Hoe meer leden van de bank op onze vereniging stemmen, hoe hoger het bedrag dat de Rabobank dit najaar op onze rekening stort. Dus stem op ons!

Steun onze clubkas

Ben je klant en ook lid van Rabobank Het Haringvliet? Stem dan in september op HWL en steun daarmee onze verenigingskas! Als lid krijgt je rond 1 september een stemcode toegestuurd van de Rabobank. Hiermee kan je op onze club stemmen via www.rabobank.nl/hhv.

Wanneer ben je lid van Rabobank Het Haringvliet?

Leden ontvangen vier maal per

jaar het ledenblad Dichterbij in de brievenbus. Daaraan kun je dus zien of je lid is bent en krijg je dus de code om te stemmen..

Wil je meer weten over de Clubkas Campagne of over het lidmaatschap van Rabobank Het Haringvliet? Kijk dan op www.rabobank.nl/hhv.

Steun onze club

Bent u lid van Rabobank Het Haringvliet?
Stem dan tussen 1 en 30 september op onze club
via www.rabobank.nl/hhv.
Lees meer op www.rabobank.nl/hhv

Een aandeel in elkaar

NEONICOTINOÏDEN EN DE TELOORGANG VAN AKKERVOGELS IN DE HOEKSCHESCHEN WAARD.

*Lezing door Henk Tennekes
op maandagavond
2 november 2015,
20.00 uur in het NLC.*

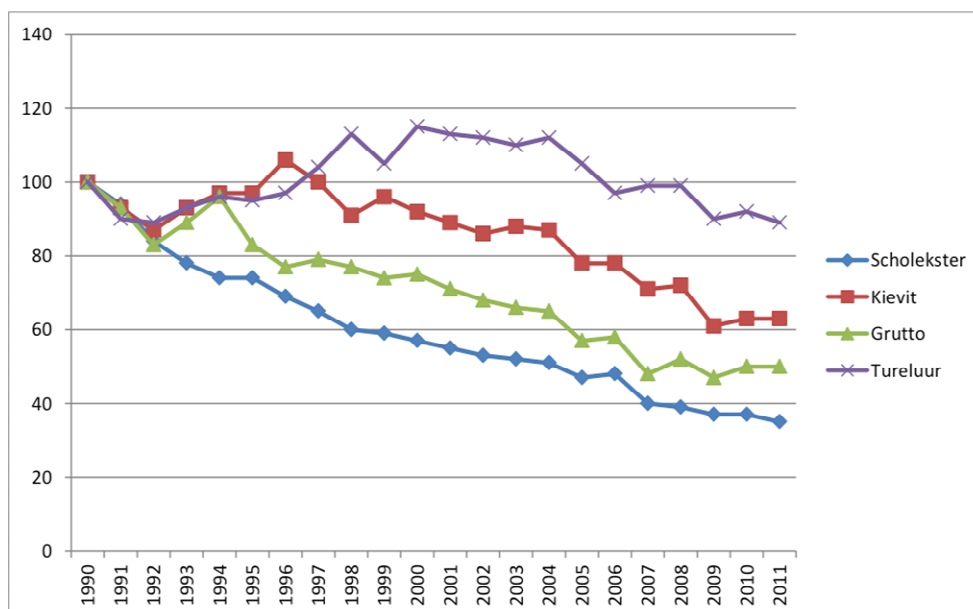
Het is algemeen bekend dat de populaties kieviten en scholeksters gestaag dalen in Nederland met een gemiddelde van 5% per jaar.

Uit gegevens van de weidevogelgroep van het Hoekschevaards Landschap blijkt echter dat deze achteruitgang in de Hoeksche Waard nog sterker is. Al zeventien jaar worden de weide- en akkervogels actief beschermd in de Hoeksche Waard. De groep die zich hiermee bezig houdt bestaat uit ongeveer 15 personen. Gezamenlijk hou-

den zij op ruim 1000 hectare akkerland de broedende vogels in de gaten. De nesten worden gezocht en beschermd bij werkzaamheden die op het land plaats vinden. Dit gebeurt in goede samenwerking met de boeren. Uit de grote hoeveelheid gegevens van de weidevogelgroep blijkt dat de achteruitgang van de kievit en scholekster niet te stoppen is. De laatste tien jaar is het aantal broedende kieviten met 90% in aantal gedaald in de Hoeksche Waard.

Het oppervlaktewater van de Hoeksche Waard is sterk verontreinigd met het neonicotinoïde insecticide imidacloprid. Enige voorbeelden uit 2006/2007:

Mijnsheerenland (10-5-2007): **285x** boven de MTR norm (13 nanogram per liter);
Blaaksedijk (18-7-2007): **61x** boven de

MTR norm;
 Puttershoek (18-7-2007): **269x** boven de MTR norm;
 Zuid-Beijerland (18-7-2007): **154x** boven de MTR norm;
 Numansdorp (15-5-2006): **420x** boven de MTR norm;
 Heinenoord (18-7-2007): **23x** boven de MTR norm;
 Klaaswaal (18-7-2007): **21x** boven de MTR norm;
 Strijensas (14-5-2007): **18x** boven de MTR norm.
 Henk Tennekes zal nader toelichten waarom de milieuverontreiniging met imidacloprid een grote bedreiging vormt voor de vogels van het boerenland.
 Imidacloprid is ook in zeer geringe concentraties uitzonderlijk giftig voor ongewervelde dieren, die een onmisbare eiwitbron zijn voor akker- en weidevogels zoals Kievit en schonekster. Er mag van uit worden gegaan dat een door imidacloprid veroorzaakt ge-

brek aan ongewervelde dieren deze vogels de das omdoet.

Met excuses aan de schrijver doet de redactie hier een stukje Wikipedia bij ter ondersteuning en verduidelijking van het verhaal en de lezing: Imidacloprid ([ISO-naam](#)) is een veelgebruikt [insecticide](#). Het is een [neonicotinoïde](#) uit de nitroguanidine-groep (andere leden van deze groep zijn [clothianidine](#), [thiacloprid](#), [acetamiprid](#) en [thiamethoxam](#)). Het werd in de [jaren 80](#) van de [20e eeuw](#) ontwikkeld aan het Yuki Research Center in Japan. Imidacloprid is een systemisch insecticide, dat zowel werkt via huidcontact als via het [voedsel](#) door zuigende of bladvreterende [insecten](#). Het is onder meer werkzaam tegen [bladluizen](#) en [witte vlieg](#). Het wordt verspoten op onder andere appelbomen, tomaten, tabak, hop, sierplanten en het wordt gebruikt om [zaaizaad](#) van onder meer [suikerbieten](#) te beschermen.

Imidacloprid is een van de meest gebruikte insecticiden wereldwijd.

Note 2: Het Maximaal Toelaatbaar Risiconiveau (*MTR*) is de concentratie van een stof in water.

Grutto alarm roep

Activiteiten				
Datum	Tijd	Thema / waar		Verzamelpunt
zaterdag 12/09 tm. donderdag 17/09 (niet op zondag)	9:30-16:00uur	Help HWL bij de fruitoogst! Het fruit wordt ge- bruikt om sap te persen.	Boomgaard Gatsedijk 31, 3299 LA Maasdam Gaëlle Cagé, 06-12901615, fruitensap@HWL.nl	
13 septem- ber (zondag)	13.00 - 15.00	Wandelexcursie Leenheerenpad	Carpoolplaats naast Rabobank t.o. busstation Heinenoord	
zaterdag 26/09	Vanaf 09.00 uur Ritselaarsdijk ("Appeldijk")	Fruit persen! Met leuke activitei- ten voor de kinde- ren en een prachi- ge kraam met oude appelrassen.	Ritselaarsdijk ("Appeldijk") Gaëlle Cagé, 06-12901615, fruitensap@HWL.nl	
27 septem- ber (zondag)	13.30 - 15.30	Wandeling door Mariapolder	Restaurant de Batterij Sassedijk 6- A, 3292 LD Strijensas	
3 oktober		Jeugdnatuurdag	NLC Numansdorp	
10 oktober (zaterdag)	13.30 - 15.30	Wandelen door Korendijkse Slik- ken	Nabij witte huis Westdijk 16 3267 LV Goudswaard	
31 oktober (zaterdag) + 1 november (zondag)	08.00 en 20.00	Tweemaaldaags openbare muizen- inventarisatie	NBC Klein Profijt Zalmpad 11 3261 MD Oud-Beijerland	
25 oktober (zondag)	13.30 - 15.30	Paddenstoelenex- cursie in Westelijk Tunnelbos	Gele gebouwtje van Heinenoordtun- nel bovenaan bij rivier aan Hoek- sche Waardsezijde	

31 oktober en 1 november.	08.00 en 20.00	Muizenvallen legen met Merijn	NBC Klein Profijt
2 november (maandag)	20.00 - 22.00	Lezing door Henk Tennekkes: Neonicotinoïden en de teloorgang van akkervogels in de Hoeksche Waard.	NLC Veerweg 1c 3281 LX Numansdorp
8 november (zondag)	max. 35 deelnemers inschrijven via excursies@hwl.nl	Cultuurhistorische wandeling door Puttershoek met bezoek aan Landgoed De Eeckelaer	Parkeerplaats t.o. gemaal en naast molen De Lelie Molendijk 2 3297 LC Puttershoek
22 november (zondag)	14.00 - 16.00	Lezing door Jaap Nispeling: Bevers	NLC Veerweg 1c 3281 LX Numansdorp
28 november		Winterfair	Klein Profijt
13 december (zondag)		Excursie naar Vogelakkers	tijdstip en plaats worden tzt bekend gemaakt
30 december (woensdag)	13.00 - 15.30 max. 35 deelnemers inschrijven via excursies@hwl.nl	Oliebollenwandeling	Grote parkeerplaats op Buitendijk; vanaf Sas gezien links voorbij einde Wielweg / Schenkeldijk te Strijen

Kijk voor meer en de meest recente informatie op www.hwl.nl

PRIKBORD

secretariaat@hwl.nl
penningmeester@hwl.nl

NIEUW: WEBSITE BIEDT UNIEKE FOTO'S EN DOCUMENTEN.

*Dick Bussing /
Robert van Ommen.*

De website van Hoekschewaards Landschap wordt wel eens de digitale motor genoemd van de vereniging.

Maar ook de (be)zoekers voor het onderwerp 'nationaal landschap Hoeksche Waard' vinden er een schat aan digitale informatie. De webontwerper, ICT-ers en webredactieleden zijn er dan ook bijzonder trots op, dat ze rond de verschijningsdatum van deze Waardzegger 2 nieuwe functies kunnen toevoegen en aanbieden aan de bezoeker van www.hwl.nl.

1. Als u al eens bent komen kijken bij de vele exposities van de werkgroep natuur- en

landschapfotografie, dat kent u de bijzondere kwaliteit van het fotowerk. U kunt nu thuis honderden werken bewonderen, omdat nagenoeg het gehele archief van de werkgroep voor het grote publiek is ontsloten via een knop op de hoofdpagina van de website.

2. Als u al eens hebt gestruind in het omvangrijke documentatiecentrum van Klein Profijt op de verdieping, dan kent u de vele boeken, fotoboeken, kleurrijke naslagwerken, documenten op het gebied van flora, fauna en landschap. U weet dan ook, dat u de werken kunt lenen. Nu kunt u gewoon thuis via de website inzage krijgen in de vele honderden door de werkgroep documentatie bijeen gebrachte werken. Het is een kroon op het werk van de vrijwilligers, die

gedurende vele jaren een prachtige collectie hebben verzameld. Ja, en om een werk in handen te krijgen en te lenen, moet u nog wel even naar de balie komen in Klein Profijt.

Fotoproducten

Print uw mooiste momenten direct op kunstglas, kunststof, metaal of hout. De fotoproducten zijn ook buiten geschikt. Zo kunnen uw foto's binnen aan de wand maar bijvoorbeeld ook in uw tuin schitteren.

Veel toepassingen met kunststof

Duurzame en krasvaste printproducten! Producten: labels, certificaten, menukaarten, placemats, posters, point-of-sale, banners, displays, lichtboxen, wanddecoratie, bewegwijzering, enz.

Zelfhechtende materialen

Quadraat print direct op zelfklevend vinyl met UV inkt waardoor de stickers voor binnen en buiten geschikt zijn. Ook zijn zelfhechtende materialen zonder lijm mogelijk, zoals Yupo Tako (zuignapjes principe), statisch papier en magneetfolie.

Direct printen op hout

Elk detail van het hout blijft zichtbaar! Producten: foto op hout, kaarten, winkelinrichting, kastwanden, kastdeuren, balies, tafelbladen, dienbladen, krukjes, wanddecoratie, enz.

Veelzijdig met UV printen

- Uitstekende afdrukkwaliteit
- Onbeperkt aantal materialen
- Tot 4 cm dik
- Harde & flexibele materialen
- Geschikt voor binnen en buiten
- Kleurecht door UV bestendigheid
- Vrije vormen mogelijk
- Witte inkt voor speciale effecten
- Voordeliger door direct printen op het materiaal

Hergebruik van meubelen is ook van deze tijd. Als de basis nog goed is, waarom zou u dan nieuw kopen?

Wij stofferen, restaureren alle soorten zitmeubelen en hebben diverse soorten meubelstoffen en verschillende soorten leer op voorraad. Vrijblijvend prijsopgave en altijd 3 jaar garantie.

Ophalen en terugbezorgen van uw meubelen doen wij met plezier en....

GRATIS in Zuid-Holland-Zuid

Om zelf te stofferen bestelt u de meubelstoffen via onze site

www.doehetzelfvoordeel.nl

Kom langs op de Oostdijk 187 in Oud-Beijerland of neem contact op via

www.dominikq.nl tel: 0186-621 430

Ruimte voor adressticker
Niet over de advertenties!

ecodesign
& RecycleART
RUBBISH DESIGN
ILLY LAMP
TasArt bags & more...
OERHOUT
VOGELHUISJES
CRADLE TO CRADLE

zonneladers
WakaWaka
power & light in one
LuminAID
Luci LED
camping
& outdoor

Gezond Schoon met
L'Arbre Vert
& ECOVER
ECOLABEL
schoonmaakproducten
wasmiddel
eco shampoo
& conditioner

Ecomondo is het meest complete online verkooppunt van ecologische verzorgings- was- en schoonmaak- producten van het grootste ecomerk in Frankrijk: l'Arbre Vert

De webwinkel met eco, bio, fair trade en duurzame producten

eco
mondo
voor een mooiere wereld

dopper.

Zelf uw bestelling afhalen in 's-Gravendeel is mogelijk | Tel. 010 - 466 69 52

www.ecomondo.nl